

Bu ayda oruç tutamayanlar ne yapmalı?

Yahya Yavuzyılmaz: “Hastalığımdan dolayı tutamadığım orucun karşılığında oruç tutmam esas olandır bildiğim kadarıyla. Şöyle bir şeyle karşılaştım; deniyor ki, tutamadığın oruç karşılığında bir fakiri borcun kadar gün doyur yani fidye sadaka ver. Bu olur mu? Bu şekilde borcum olan orucu ödemiş olur muyum? Eğer ödemiş olmazsam sadaka ve fidye neden veriyorum, anlayamadım. Eğer ödemiş oluyorsam tekrar oruç borcu için kaza orucu tutmam gerekmiyor değil mi?”

Öncelikle geçmiş olsun der, acil şifalar diliyorum.

Mübarek Ramazan ayında herkes orucun hadsiz hudutsuz sevabına gark olurken, sağlıkla ilgili problemlerimiz nedeniyle biz, bu ayın yüksek sevabını orucumuzla talep etmeye güç yetiremeyebiliriz. Hiç gam ve keder yok. Orucumuzla bu ayın sevabına erişemez isek, niyetimizle ve fidyelerimizle erişmemiz inşallah mümkündür.

Nitekim bu aydaki orucu hastalığı veya şiddetli zafiyeti nedeniyle tutmaya güç yetiremeyenler için bu rahmet kapısı kapanmış değildir. Rahmet onları dışarıda bırakmıyor. Bu din eksiksiz herkesi kâmilen kucaklamıştır. Hasta veya sağlıklı olmaması nedeniyle oruç tutmaya güç ve takati olmayan, fakat aciziyeti ve zaafiyeti ile yalnız Allah'ın dergâhına sığınan, yalnız Allah'tan isteyen, yalnız Allah'tan uman, yalnız Allah'tan bekleyen hastaların ve yaşlıların rahmetin dışında kalmasına Rahman-ı Rahîm razı olmaz.

İşte, Ramazan ayında oruç tutmaya güç yetiremeyen ve her geçen gün bünyesi zafiyete uğrayan güçsüz, zayıf, yaşlı ve hastaların bu ibadetin sevabından mahrum kalmamaları ve oruç farizasını yerine getirmiş sayılmaları için dinimizde kolaylıklar getirilmiştir.

Bu kolaylıkları sıralamamız gerekirse:

1- İyileşinceye kadar oruç tutmaktan muaftırlar.

2- Ramazan ayı içerisinde, tutmadıkları her bir gün için fidye vermek sûretiyle, Ramazan ayının feyiz ve bereketinden istifade ederler. Kur'ân şu âyetle bu kolaylığı dile getiriyor:

“Oruca dayanamayanlar bir düşkünün doyuracak kadar fidye verirler.”¹

3- Eğer fidye veren kişi hastalıktan iyileşmez ve sıhhate kavuşmaz ise, verdiği fidyeler ile Ramazan ayının feyzinden eksilme olmadan oruç borcundan kurtulmuş olur. Böylece Ramazana özel bir şefkatle hastalığımızı fakirlere dönük bir hibe şölenine çevirmemiz mümkün olmuş olur.

4- Eğer fidye veren kişi hastalıktan tamamen şifa bulur ve iyileşirse, tutamadığı oruçları için fidye vermiş olsa bile, yeniden oruçlarını gününe gün kaza eder.

Hüküm böyledir. İyileşirse oruçlarını kaza etmesi esastır.

Hiç şüphesiz, yeniden oruç tutulacaksa fidye neden gerekiyor denilebilir.

1- İyileşme umudu olsa bile, ölüm riski herkes için vardır. İyileşinceye kadar ömrü vefa etmeyebilir. Başka bir sebeple ölüm gelebilir. Bu durumda fidyesini vermiş olduğu için ahirete borçlu gitmemiş olur. (Gerçi ölüm geldiğinde, verilmemiş fidyeyi varisleri verirse oruç borcu için yine kâfidir. Ama ne olur ne olmaz, varisleri böyle bir borcun içinde bırakmamak, eğer mümkünse daha doğrudur.)

2- Fidyenin Ramazanın içinde verilmesi Ramazan ayının hürmet ve bereketine daha uygundur.

Bununla beraber, iyileşme umudu bulunan hastalar fidye vermek için acele etmezler ve iyileştikten sonra da oruçlarını gününe gün kaza ederlerse, hiç şüphesiz oruç borçlarını ödemiş olurlar. Fidye vermemekten dolayı günahkâr olmazlar.

Fidye miktarı, her bir oruç günü için bir fakiri bir günlük (sahur ve iftar olmak üzere iki öğün) doyuracak kadar para veya belirli miktarlardaki gıda maddelerinden oluşur. Bir fidye miktarı, bir fitre miktarına eşittir: Buğdaydan yarım sa'; arpa, hurma ve kuru üzümünden bir sa'dır. Sa' bir hacim ölçüsü birimidir ve bir sa' yaklaşık 2.75 litredir; bu da yaklaşık 3 kilograma denk düşmektedir. Bu rakamları günümüze aktaracak olursak, bir fitrenin asgarîsi beş milyon liraya denk düşmektedir. Bir fidye de asgarî beş milyon lira üzerinden verilebilir. Bu miktar, kişinin imkân ve el

genişliği ile doğru orantılı olarak artırılabilir.

Yukarıda ifade ettiğimiz gibi; sağlıklarında fidyelerini kendileri ödeyemeyenler, öldükten sonra fidyelerinin ödenmesini vasiyet edebilirler. Böyle bir vasiyetin bulunması halinde, geride bıraktığı malın üçte biri fidyeyi ödemeye yeterli ise mirasçılarının bu bedeli ödemeleri vacip olur.

Vasiyeti yoksa veya malının üçte biri fidyenin ödenmesine yeterli değilse, mirasçılarının sırf hayır ve fazilet olarak bu fidyeyi kendi mallarından kendi rızaları ile ödemelerinin makbule geçen bir davranış olacağı muhakkaktır.

Fidye ödeyebilecek kadar mâlî güce ve imkâna sahip bulunmayanlardan bu yükümlülük ölümle birlikte düşer. Ancak ölene kadar bu fidyeyi ödeme gayreti içinde olmaları gerekir.

Güç yetiremediğimiz ibadetler için bize çözüm içinde çözüm sunan Hâlık-ı Rabb-i Rahîm'e sonsuz şükürler olsun.

Dipnotlar:

1- Bakara, 2/184